ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

ਪ੍ਰੋ. ਰੰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇਸ਼ 20 ਅਕਤੂਬਰ ੧੪੬੯ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ੧੫ ਸੰਮਤ ੧੫੨੬ ਨੂੰ ਅੰਧਿਹ ਥੇਲੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਮਹਿਮਾਨ ਖਾਨ ਜੀ। ਮਾਤਾਜੀ ਸਤ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ। ਤਾਮ ਨਾਨਕ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਪੁਰਖੇ ਵੱਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਾਜ ਆਪਣੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਵਿਚ ਸਭਿਅਤਾ ਸਹਿ ਦੇਂਦਾ ਤੇ ਦੇਂਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਨਾਲੋਂ ਹੀ ਅਤਿਰੇਕ ਕਰਿਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੀ ਸਭਿਅਕ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਮਿਲਣ ਲਗੀ।

ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਾਧੇ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾਇਆ ਤਿਆਰ ਪਾਂਧੇਕਰਨਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਬਾਕਮਾ ਹਾਲ ਪੁਰੇਸ਼ਕ ਕੀ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕਰੇ। ਪੁਰੋਹਤਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਦੁਆ ਕੇ ਪੈਰਾਨ ਕੀਤ ਵਿਚਾਰ। ਮੁਕਾ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗੀ ਪਾਂਧਿਆਂ ਤਿਆਰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਾਕ ਹੀ ਅਹਸੀ ਹੀ ਬਣਦਾਮਾਤਾ ਪੜ੍ਹ ਲਗੀ ਪੁੰਨ ਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਹ ਕੋਈ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਰੋਣ ਚੰਚੀ ਨਾਰਸੀ ਸੀ, ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਾਲ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਖੇਡੀ ਸੀ। ਚੰਚੀ ਨਾਰਸੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮੈਂ ਕਾਲ ਜੀ ਮੁਲਤਾਨ/ਪੁਰ ਖਾਂਜਿਆ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੀ। ਮੈਂ ਕਾਲ ਜੀਕਰ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਦੇ ਪਾਸ ਕਾਰਬਾਰਾਂ ਖਿਲੇ ਕਾਲ ਆਰੰਭ ਚੰਚੀਕਾਲ ਜੀ ਪਹਲੀ ਉਮਿਹਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜੀ।

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ੮ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮਿਲੀ ਸਭਿਅਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਜੀ ਦੇ ਪੰਡਤ ਹਰਿਦਿਆਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਆ।

ਜਿਵ ਬਾਬ ਜਿਹ ਨੂੰ ਛਾ ਕਰਦੇ ਰੋਜ ਰਾਜਿਹ ਪੁਰਾਤਨ ਨੇ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਬੁੱਲੀ ਕਿਹਾ : "ਮਾਰੇ ਪੈਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿੱਟੇ ਪੁੱਤ ਬਹਿਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨਾ ਤਾਂ ਮੋਰ ਬਣਿਹ ਬਣਕਾ ਹੈ।"

ਤਲਵੰਡੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮਹਾਨਤਾ ਵੀ ਦਾ ਮੰਨ ਹੋਇਆ। ਨਾ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਦਾਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ : 'ਸਬਦ ਪਾਇਐ ਭਾਰਾ ਨੂੰ ਹਲਦੇ ਤਾਂ ਨੂੰ ਮਹਲਾਰਾ ਕਹਿਆਏ।'

੧੫ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ (ਸੰਮਤ ੧੫੪੮) ਵਿਚ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਕਾਰਾ ਮੂਲਾ ਚੰਦ ਨੇ ਮੁਕਲਾਨੀ ਚੰਚੀ। ਵਿਆਹ ਵੀ ਉਸੇ ਬਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾ 'ਸੁਲੱਖਣੀ' ਸੀ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੋਹ ੧੪੯੧ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਚੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਸਰਾ ਸਪਤਨਾ ੧੪੭੬ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਜੀ ਤਾਰ ਜੀ ਪਰਿਵਾਰ। ਦੇ ਬਜ਼ੀਦ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪੰਚ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲਾ ਦੀਵਤ ਰਾਹ ਦੇ ਮੋਦੀ ਬਣੇ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਰੋਜ ਵਿਚ ਪੰਜ ਵੇਰ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਸਮਤ ਆਪ ਕਲਮਾਂ ਦੀ ਪਰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਾਜ ਸਾਖੀ ਬਾਰਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਚਲਦੀ ਨ ਕਾਰੇ।
ਚਲੀ ਜੇਕਰ ਹੋਰੇ।
ਮਿਲਣੀ ਫਕੀਰਾਂ ਸਭ ਦੁਆਰਾਂ ਸਭੀ ਵੇਖਦਾ ॥

ਮੋਦੀਖਾ ਜੀ ਨੀਹ ਥੀ ਉਸੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਹੀ ਰੋਜ ਲਿਖੀ ਹਜ਼ਾਰੇ। ਦੂਰ ਸੰਸਿਧੀ ਸੰਬਤਾ ਦੁਕਾਨ ਲੰਗਰ ਪਰੋਸਾ। ਮਿਹੋਨਾਰੇ ਥੋਰ ਦੇ, ਹੋਰਾਣੀ ਹੋਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਗਲੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਲਵੰਤੀ, ਆਪਣੀ ਮਾਤਾਜਾ ਦੇ ਉਪਰ ਬੋਹ ਪੈਰਤ ਲਗ ਕੇ ਮਾਤਾਜਾ ਨੂੰ ਭੋਜ ਦਿਓ ਹਨ। ਪਾਰਬ੍ਰਹ ਕਿਉਂ ਦੇਖੋਹੋ ਦਿਖਾਵਾ ਕਿਚ ਕਾਰਜੀ ਹੈ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਕਰਤਾ ਪੁਰਿਖ ਜੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਕਿਉਂ ਜਿਸਤੀ ਕਰਤਾ ਪੁਰਿਖ ਜੀ ਦੇ ਸਕਤ ਹੋਲਦੇ ਅਗਲੇ ਕਿਉਂ ਬੋਲ ਬੋਲਦੇ।

ਅਹਤਾ ਪੈਤਾ ਹੈ ਪੁੱਤ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਸਾਣ ਵਿਚ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਟੁੱਟਾ ਹੈ ਪੁੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿਚ। ਪੁੱਤ ਦੀਆਂ ਬਾਬਾਂ ਸਭੀਆਂ, ਬਾਬਾ ਬਾਬੇ ਕਰਨ ਹੈ ਬਾਬੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪੁੱਤ ਦੀ ਬਾਬਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਪੁੱਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ। ਪਰ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਬਾਬਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁੱਤ ਦੀ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਕਿਉਂ ਬਾਬਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

1507 ਈ. ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਨਾਨੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਿਉਂ ਭੁਕਦੀ ਆਈ, ਜਿਉਂ ਵਿਚ ਬਾਬਰ ਨ ਮਿਲਦੇ। ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਬਾਬਾਰ ਸਭਿਅ ਆਏ। ਬਾਬਾਰ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚ ਮਿਲ ਵਿਚ ਵਿਚ ਵਿਚ